

Polütraumahaige käsitlus taastusravis

Lii Orunurm
taastusarst
30.03.2012



IDA-TALLINNA KESKHAIGLA
- inimlikult inimesega -

Mis juhtus ?

- 39.aastane mees kukkus 23.07.2011 alla IV korruse aknast
- Koheselt valu rindkeres ja seljas, ei suutnud jalgu liigutada
- Hospitaliseeritud SA PERH Mustamäe korpuse EMO -> IRO-> neurokirurgia osakonda

Neuroloogiline leid:

Teadvus selge

Kätes aktiivsed liigutused olemas

Jalad pleegilised

Tundlikkuse häire Th11-Th12 segmendist
allapoole

Uriini retensioon

Sooletegevuse kontroll puudus

Tehtud RÖ ja MRT, diagnoositud:

Lülisamba Th5,Th6,Th9, Th10

ebastabiilsed murrud ja L3 stabiilne murd

Roiete murrud: II-XII paremal ja VIII-XI
vasakul

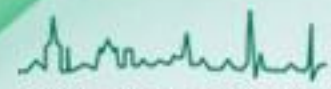
Parema abaluu murd

Parempoolne pneumotooraks ja
vasakpoolne hemotooraks

Rinnapiirkonna seljaaju vigastus

Teostatud ravi:

- Opereeritud- teostatud Th5-Th12 tagumine spondülodees transpedikulaarsete kruvidega (Tenor) ja fusioon alloluuga.
- Th10 laminektoomia ja kõvakelme defekti õmblus
- L3 - kirurgilist ravi ei vajanud
- Abaluumurd - kirurgilist ravi ei vajanud
- Pneumo- ja hemotooraks dreneeritud



IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

- inimlikult inimesega -

Operatsioonijärgselt:

Põdes läbi vasakpoolse kopsupõletiku
Põdes korduvalt uroinfektsioone,
urosepsis

Paigaldatud epitsüstostoom (02.08.11)

Leitud esmaselt kõrgemad veresuhkrud

Operatsioonijärgsetel

spondülogrammidel implantaatide asend

ja lülisamba konfiguratsioon hinnatud

heaks

27.09.11 saabus taastusravile:

- 190 cm pikk, 65 kg , BMI 18,5
- Kontakt adekvaatne, motivatsioon hea
- Koormustaluvus langenud, väsis kiiresti
- Kätes aktiivsed liigutused olemas
- Jalgades aktiivsed liigutused puudusid
- Passiivne jalgade liigesliikuvus vaba
- Tundlikkushäire Th10 allapoole

Taastusravile saabudes:

Asendi korrigeerimisel / pööramisel vajab kõrvalist abi, kuid aitab ise kaasa

Istuma tõusmisel vajab 2 inimese abi

Ratastooli siirdumisel vajab 1 inimese abi

Istus lühiaegselt käte toel, kurtis valu seljas

Püsti ei tõusnud

Epitsüstostoom. Mähkmed

Taastusravi esmased eesmärgid:

Vältida liigeskontraktuuride kujunemist

Valu vähendamine (rindkerevalud)

Koormustaluvuse parandamine

Iseseisev asendi korrigeerimine voodis

Iseseisev istuma tõusmine

Iseseisev siirdumine voodist ratastooli

Seismine toe najal

Eesmärgi nimel hakkavad tööle:

- Patsient ise
- Taastusraviarst
- Füsioterapeut
- Tegevusterapeut
- Psühholoog
- Massöör
- Med.õed
- Hoolduspersonal

Taastusravi meeskond

Füsioterapeut – hindab patsienti liikumispuude seisukohast

- Harjutused õla-, käte-, kõhu-, selja-tuhara- ja jalalihastele
- Jalgade osas passiivne liikumisravi
- Asendravi
- Tasakaaluharjutused
- Siirdumiste õpetamine
- Juhendatud tegevus õigete liigutusmustrite kaudu

Tegevusterapeut – igapäevaoskuste õpetamine ja harjutamine

Hindab haige toimetulekuvõimet

Püüab toimetulekut

parandada/kohandada

Eneseteenindustoimingud: üla- ja alakeha
riietumine, sokkide jalga panemine,
tualett..

Abivahendite soovitamine , nõustamine,
kohandamine, läbi proovimine

Keskkonna kohandamine tegevusvõimele
vastavaks

Psühholoog

Traumale järgnesid meeleheite ja masendushood. Suhtlemisraskused
Tundis ebamugavust abi küsimisel
Psühholoog õpetas probleemilahenduse- ja planeermisoskusi
Tegeletud enesehinnanguliste komponentidega – usaldus ja suhtlemine

Massöör -> massaaz ravi eesmärgil

Jalgade postisomeetriline lihaste
lõdvestamine

Jalalihaste spastilisuse vähendamine

Jala liigeste ja kõõluste f-ni säilitamine

Jalalihaste venitus. Käelihaste lõõgastus

Jalgade vere- ja lümfiringe parandamine

Jalgade ainevahetuse ergutamise

Elektriravi eesmärk:

Lihaskontraktsiooni esilekutsumine eesmärgipärase liigutuse sooritamiseks elektrivoolu abil.

Elektristimulatsiooni tehtud kaks korda päevas jalgade dorsaalfleksiooni taastamise eesmärgil.

Taastusravi probleemid:

- Sagedased epitsüstostoomi umbumised
- Epitsüstostoomivahetusele järgnevad uroinfektsioonid (uriinis *Pseud. aeruginosa*)
- Läbi tuleb põdeda järjekordselt urosepsis (Verekülvis *Enterobacter cloacea*)
- Infektsioonide foonil spastilisus suurenes
- Istumisel valu rindkeres
- Kõrgemad veresuhkruväärtused

Probleemide lahendused:

- AB ravi vastavalt antibiogrammidele
- Enesekateteriseerimine. Esimene vastus EI!

Arsti + med.õe läbirääkimisoskuste tulemusel nõustus proovima.

Hea õendustöö tulemusena valdas hea kateteriseerimisoskuse paari päevaga

- Adekvaatne valuravi

Probleemide lahendused...

Spastilisuse medikamentoosne ravi
Korsett - seljavalud vähenesid ja
istumisaeg pikenes korseti kasutamise
järgselt

Antidepressiivne ravi

Diabeedi ravi + diabeediõe nõustamine

Aeg koju minna. Selleks ajaks....

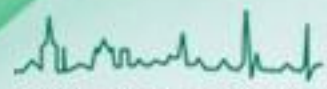
- Epitsüstostoom eemaldatud.
Kateteriseerib end ise
- Epitsüstostoomi eemaldamise järgselt uroinfektsioone ei olnud
- Koormustaluvus paranenud
- Asendi korrigeerimine voodis iseseisev
- Siirdumistel iseseisev (libilauaga)

Aeg koju minna...

- Tõstab istudes ühte kätt toetuspinnalt ja saab ~1 minutiks tegevustesse viia
- Mõlemat kätt tõstab istudes toetuspinnalt 10 sekundiks
- **JALGADESSE TEKKINUD AKTIIVSED LIIGUTUSED:** suutis nõrga jõuga tahtlikult põlvi sirutada ja painutada (sin > dex) ja sooritada nõrga jõuga plantaarfleksiooni

Aeg koju minna...

- Istub ratastoolis ~1,5 h ja manööverdab ise
- Nõustatud patsiendi perekonda koduse tegeluse osas (harjutused, abistamine)
- Nõustatud abivahendite osas
- Valminud individuaalsed ortoosid jalalaba ja hüppeliigeste fikseerimiseks – õpetatud neid kasutama



IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

— inimlikult inimesega —

Seksuaalne nõustamine:

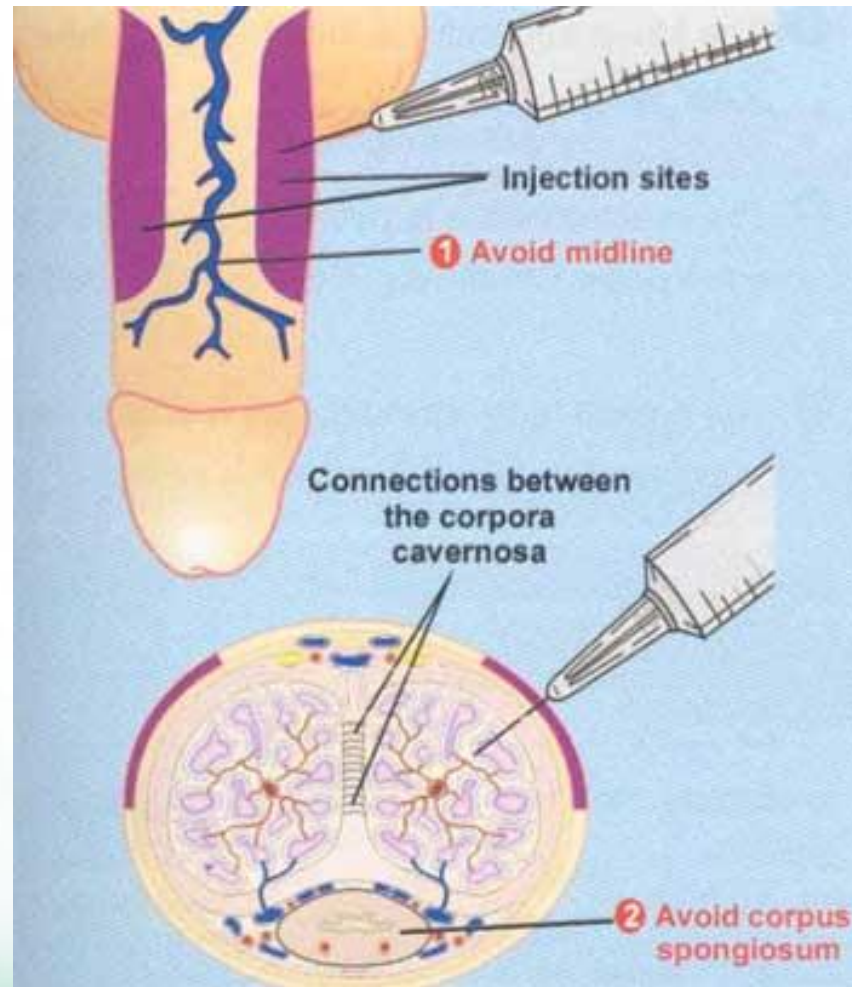
Caverject süsted ?

Viagra ?

Cialis ?



Selgitatud Caverjecti süstimist



Uute võimaluste ja tegevuste leidmine

Mitte jääda tubaseks

Vältida depressiooni ja sotsiaalsel isoleeritust

Minna õue, liikuda väljas

Mõelda uue tööle (nt IT)

Mõelda invaspordile – nt. kelguhoki

Viia patsient tavaellu

Intensiivne statsionaarne taastusravi

Toimus meeskonnatöö printsiibil

Toimus individuaalselt

Toimus minimaalselt 3 tundi päevas

Toimus viiel päeval nädalas

Lõppes eesmärgipärase funktsionaalse
tasemeni jõudmisel

Kestis kokku 52 päeva

Taaskohtumisel 2 kuu pärast:

- Meeleolu ja motivatsioon hea
- Istumistasakaal hea,käeline tegevus hea
- Kehatüve lihasjõud hea, korsetti ei vaja
- Siirdus iseseisvalt üle mõlema külje ja läks
ise kõhuli lamangusse
- Voodist ratsatooli siirdus iseseisvalt üle mõlema külje

Taaskohtumisel..

Tõuseb ise rulaatori toel püsti

Tuleb ise varbseina äärde seisma

Seistes keharaskus enam vasakul jalal

Pearinglust ei kurda

Valuvaba

Liigub kõrge tugiraamiga osakonna piires

Kodune tegevus olnud hea

Seekord juba oma eesmärkidega....

Alustada sooletreeningutega

Vabaneda mähkmetest

Kuidas saada tualetti minnes püskid
maha

Vahetada ratastool väiksema ja kergema
mudeli vastu

Parandada kõnnitehnikat (parem jalg
kohmakam, toefunktsioon nõrgem)

Teise raviperioodi lõpuks:

Käib ise tualetis (ratastooliga)

Saavutatud regulaarne sooletegevus

Suudab osaliselt ise urineerida

Jääkuriini tõttu jätkab kateteriseerimist

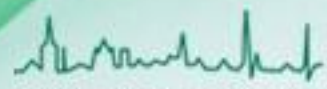
Dorsaalfleksioon jalgadel 0-8 kraadi

Põlve- ja puusaliigeste liikuvus rahuldav

Siirdumine iseseisev

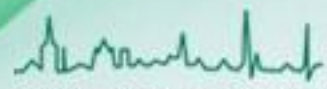
Taastusraviperioodi lõpuks:

- Kõnnib kõrge rulaatoriga
- Vajalik pilguhoid jalgadel
- Paremale jalale toetus ja astumine raskem
võrreldes vasakuga
- Valis caverjecti süsted, hindas selle ravimi toimet enda puhul kõige kiiremaks ja kindlamaks



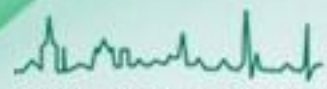
IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

— inimlikult inimesega —



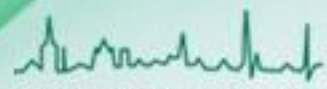
IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

— inimlikult inimesega —



IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

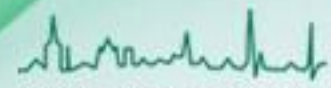
— inimlikult inimesega —

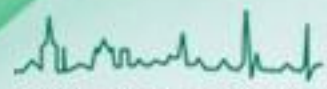


IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

— inimlikult inimesega —







IDA-TALLINNA KEBKHAIGLA

— inimlikult inimesega —

Oluline on , et...

- ...trauma/ haiguse/ OP läbiteinud patsient jõuaks võimalikult kiiresti taastusravile
- ...et tal jääks võimalikult väike puue/defekt
- ...et ta ei jääks sotsiaalselt isoleerituks
- ...et ta õpiks varakult õiged liikumismustrid
- ...et ta omandaks abivahendite kasutamise oskuse
- ...et tal tekiks soov naasta tavaellu

Motiveeritud patsient + hea
taastusravimeeskond = hea raviefekt

!



AITÄH!

